

ANTTI KARJALAINEN

Eurostat, Sağlık ve gıda güvenliği, Avrupa Komisyonu, Brüksel

Çalışan gençlerin iş sağlığı ve güvenliğinin istatistiksel bir portresi

Çalışan gençlerin iş gücü piyasalarındaki durumuna genel bakış

2004 İş gücü anketine göre (İş Gücü Anketi (İGA)), 15- 19, 20-24 ve 25-29 yaş gruplarındaki çalışanlar AB25'in toplam çalışan nüfusunun sırasıyla %2.7, %7.8 ve %11.5'ine karşılık gelmektedir (Tblo 1). Buna göre AB25'teki yaklaşık 43 milyon çalışanın yaşları 15-29 arasındadır ve bunun da 5 milyonu 20 yaşın altındadır. Genç çalışanların oranı, özellikle toptan ve perakende satış, oteller ve restoranlar ve diğer hizmet sektörlerinde ortalamanın üzerindedir.

Tabii ki bu yaş kategorilerinde bulunanların birçoğu halen öğrenim gördükleri için iş gücü piyasasının dışında kalmaktadır. 2004 İGA'ya göre aktif iş gücü piyasasının bir parçası olarak kabul edilmeyenlerin oranı 15-19 yaş grubunda %76, 20-24 yaş grubunda %35 ve 25-29 yaş grubunda %18'dir. Ancak madalyonun diğer yüzüne baktığımızda çoktan iş gücü piyasasının bir parçası haline gelen nüfustaki işsizlik oranının küçük yaş gruplarında daha yüksek olduğu görülmektedir: toplam çalışan nüfustaki işsizlik oranı %9'ken, bu oran 15-19 yaş grubunda %20 ve 20-24 yaş grubunda %18'dir.

İş yerinde sağlık ve güvenlik olanaklarının sağlanması açısından değerlendirdiğimizde, maaşlı çalışanlar, tam zamanlı çalışanlar ve süresiz sözleşmeleri olanların ortalamada bağımsız çalışanlar, yarı zamanlı çalışanlar ve süreli sözleşmesi olanlara göre daha avantajlı durumda olduğu söylenebilir. Gençler genellikle maaşlı çalışan konumunda olsalar da tam zamanlı/yarı zamanlı çalışma durumları ve sözleşme süreleri nedeniyle dezavantajlı duruma düşmektedirler. Genel işgücüyle karşılaştırıldığında 15-24 yaş aralığındaki çalışanların tam zamanlı işlerde çalışma oranı daha düşük (%72'ye %82), geçici sözleşmeyle çalışma oranı daha yüksek (%39'a %14), ve maaşlı çalışma oranı daha yüksektir (%94'e %83).

2000 yılı Avrupa Çalışma Koşulları Araştırması'na göre (AÇKA), genç çalışanların yaptıkları işten dolayı sağlık ve güvenliklerinin risk altında olduğunun daha az bilincinde (bu bilinçliliğin oranı 18-24 yaş grubundaki çalışanlarda %23 ve tüm çalışanlarda %28). 18-24 yaş aralığındaki çalışanlar diğer çalışanlarla hemen hemen aynı oranda riskler konusunda bilgilendirildiklerini söyleyebiliyorlar (18-24 yaş aralığındakilerin oranı %41 ve genel çalışanlardaki oran %37) ve genellikle çalışma koşullarından tamamen ya da büyük ölçüde memnun olduklarını belirtiyorlar (18-24 yaş aralığındakilerin oranı %83 ve genel çalışanların oranı %84).

İş güvenliği

Avrupa İş Kazası İstatistikleri'nin 2002 verilerine göre, 3 günden fazla iş günü kaybıyla sonuçlanan yaklaşık 714.000 iş kazası meydana gelmiştir ve AB15'te 18-24 yaş aralığındaki çalışanlar arasında meydana gelen ölümcül kazaların sayısı 400'dür. Bu rakamlar 2002 yılında AB15'teki ulusal kuruluşlar tarafından kayıt altına alınan ölümcül olmayan kazaların %16'sını ve ölümlerle sonuçlanan kazaların %8'ini temsil etmektedir. **Yaş dağılımı, ölümcül olan ve ölümcül olmayan kazalar için belli ki farklıdır.** 100,000 çalışan başına düşen ölümcül olmayan kazaların gerçekleşme oranı, 55-64 yaş aralığında bulunan çalışanlarla ya da toplam işgücüyle karşılaştırıldığında 18-24 yaş aralığında bulunan çalışanlarda %40 daha fazladır (Tablo 2). Bu durum ekonominin tüm sektörlerinde gözlenmektedir. Ayrıca, 1996-2003 yılları arasında kazaların gerçekleşme oranında görülen azalma genç çalışanlarda daha ileri yaştaki çalışanlara göre daha düşük olmuştur (Tablo 2). İşyerinde ölümcül kazaların gerçekleşme oranı ileri yaştaki

çalışanlarda daha yüksektir ve 1996-2002 yılları arasındaki azalma tüm yaş kategorilerinde aynı düzeyde olmuştur.

İş yerindeki risklerin farkında olmak etkili önleminin ön koşuludur. 2000 AÇKA'ya göre 18-24 yaş aralığındaki çalışanlar (%8) yaptıkları iş nedeniyle sağlıklarının risk altında olduklarını diğer tüm çalışanlar kadar (%7) hissetmektedir. Aynı çalışmaya göre, genel işgücüyle karşılaştırıldığında genç çalışanlar çeşitli kişisel koruyucu donanımları aynı sıklıkta kullanmaktadır (18-24 yaş aralığındaki çalışanların %27'si ve tüm çalışanların %25'i bu tür donanımları çalışma sürelerinin yarısında ya da daha fazlasında kullanmaktadır).

İşle ilgili sağlık problemleri

Herhangi bir kazayla bağlantılı olmayan iş kaynaklı sağlık sorunlarının değerlendirilmesi oldukça karmaşık bir süreçtir. Meslek hastalıklarının tanınmasına ilişkin ulusal sistemler doğrudan olmasa da genellikle sosyal güvenlik sistemleriyle bağlantılıdır ve iş kazalarına ilişkin ulusal veri toplama sistemlerinden oldukça farklıdır. Diğer taraftan, işle ilgili sağlık problemlerini değerlendirmeye yönelik çeşitli anketler yapılabilir ancak bu anketler de sağlık probleminin yapılan işten kaynaklandığını gösteren nedenler konusunda tamamen katılımcının kendi değerlendirmelerini yansıtmaktadır.

Hastalıkların meydana gelme oranı ve yaygınlığı yaşla birlikte artmaktadır. Dahası, ileri yaştaki çalışanların iş yerindeki risklere maruziyet süresi daha fazladır ve sadece bu sebepten dolayı meslek hastalığına yakalanma olasılıkları daha yüksektir. Bu nedenle işle ilgili rahatsızlıkların ya da meslek hastalıklarının meydana gelme oranını yaşlara göre karşılaştırmak işle ilgili faktörlerin genç çalışanların sağlığı üzerindeki etkilerini doğru yansıtmayacaktır.

1999 İş Gücü Anketi'nin geçici modülü, yapılan işten kaynaklanan ya da yapılan iş nedeniyle kötüye giden sağlık problemlerinin meydana gelme oranını değerlendirmektedir. 100,000 çalışan üzerinden değerlendirildiğinde bu problemlerin meydana gelme oranının tüm çalışanlarla karşılaştırıldığında (5,370) 15-24 yaş aralığındaki çalışanlarda daha düşük olduğu (3,450) görülmektedir. Başlıca üç sağlık problemi ele alındığında, kas-iskelet sistemi problemlerinin (15-24 yaş aralığındakilerde 1,460 ve çalışanların genelinde 2,650) ve stres, depresyon ya da endişe sorunlarının (15-24 yaş aralığındakilerde 540 ve çalışanların genelinde 1,180) genç çalışanlarda daha düşük olduğu ve akciğer rahatsızlıklarının meydana gelme oranının genç çalışanlarda az da olsa daha yüksek olduğu (15-24 yaş aralığındakilerde 320 ve çalışanların genelinde 300) görülmektedir.

Antti Karjalainen mesleki tıpta uzmanlaşmış bir tıp doktorudur. 1989'dan beri Finlandiya İş Sağlığı Enstitüsü'nün çeşitli bölümlerinde çalışmış ve 2003'te Avrupa Komisyonu'na bağlı Eurostat'ın İstatistik Bürosu'na katılmıştır ve bu bölümde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili istatistiklerden sorumludur.

Kaynaklar

1. Eurostat, veritabanı. <http://epp.eurostat.cec.eu.int/>
 - Nüfus ve sosyal koşullar / İş gücü piyasası (Population and social conditions/Labour market)
 - Nüfus ve sosyal koşullar / Sağlık (Population and social conditions /Health)
2. Çalışma Koşulları ile ilgili 3. Avrupa Araştırması. Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Vakfı, Dublin.
<http://www.eurofound.ie>